

Od autora

Praktyczne zabiegi historyka gromadzącego informacje o przeszłości i piszącego swe dzieła zasadzają się na przyjmowanych przezeń założeniach epistemologicznych oraz na określonym pojmowaniu dziejów samych. Zrozumienie osobliwości myślenia historycznego jakiejś epoki wymaga tedy skonfrontowania go ze współczesną mu filozofią, odnalezienia tego, co łączy obie te dyscypliny. Tu jednak pojawia się trudność. W każdym okresie występują bowiem zwalczające się stanowiska filozoficzne, co sprawia, że owa konfrontacja wymaga równoczesnego znalezienia odpowiedzi na pytanie o jedność filozofii samej, albo inaczej – o wzajemny związek różnych współwystępujących doktryn filozoficznych, pozwalający uznać je za należące do pewnej szerszej całości. Właśnie te dwa problemy, z których pierwszy dotyczy stosunku między historią a filozofią, drugi zaś – stosunku między wielością doktryn a jednością, konstytuującą myśl badanej epoki jako pewną całość, są rozpatrywane w tej książce. Chronologicznie obejmuje ona okres średniowiecza, od Augustyna do Ockhama, ze szczególnym uwzględnieniem XIII w.

Książka ta powstawała w ciągu wielu lat; pierwsze próby napisania jej podejmowałem już w 1961 r., a później powracałem do nich wielokrotnie. Chciałbym serdecznie podziękować wszystkim Przyjaciołom, których rady i sugestie pozwoliły mi doprowadzić pracę do końca; pozostaję wobec nich dłużnikiem niewypłacalnym wprawdzie, ale przynajmniej świadomym swych zobowiązań.

K. P.

Warszawa, w lipcu 1967 r.